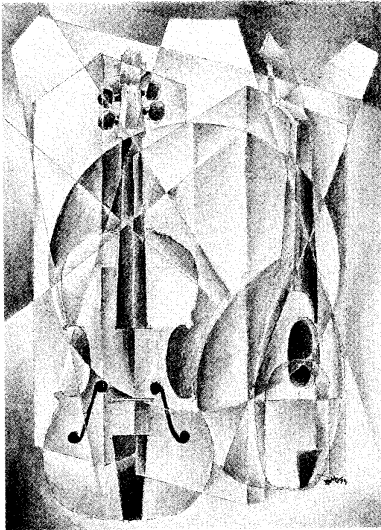

Μουσικοτροπίες

Τεύχος 3/94

Δρχ. 500

- *Σμαρώς Χρυσοστόμou*: Η Μουσική Εκπαίδευση. Φιλοσοφικές θεωρίες για τη δικαιολόγηση της ύπαρξής της
- *Νέστορ Α. Ταϊήλορ*: Οι Υποκειμενικοί Ήχοι ή Ήχοι Συνδυασμού
- *Tilman Seebass*: Η Μουσική και Μουσική Εικονογραφία του Quattrocento στην Ιταλία
- *Ilias Chrissochoidis*: Εις Λήθην Μάνου Χατζιδάκι
- *Αριάδνης Δημητρίου και Χαράς Φωτοπούλου*: Το Κίνημα του Εξπρεσσιονισμού στις Εικαστικές Τέχνες και στη Μουσική
- *Γιάννη Σπυράκη και Μαρίας Τσαρουχά*: Τα Μουσικά Διαστήματα στην Αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή Μουσική και η Μαθηματική τους Αντιμετώπιση
- Μια συζήτηση με το Σωκράτη Μάλαμα

Εις Λήθην Μάνου Χατζιδάκι

Ilias Chrissochoidis

Ο Μάνος Χατζιδάκις δεν βρίσκεται πια ανάμεσά μας. Πού βρίσκεται; Όσον αφορά το σώμα του, αυτό είναι σαφές: σ' ένα από-μερο κοιμητήριο της αττικής γης. Όσον αφορά όμως την ψυχή που ζωοδοτούσε αυτό το σώμα, οι απόψεις μπορεί να διαφέρουν: μπορεί να βρίσκεται παντού, ελεύθερη από τα δεσμά της σάρκας μπορεί να μη βρίσκεται πουθενά, απορροφημένη στο κενό της ανυπαρξίας; μπορεί όμως να βρίσκεται κάπου αλλού: εκεί όπου η αρμονία των σφαι-

ρών δεν είναι μια δοξασία απλώς αλλά πραγματικότητα πολύ πιο πραγματική από αυτήν που ζούμε εμείς εδώ κάτω.

Δεν του πρόεπον πολλά και κενά περιεχομένου λόγια του Μάνου Χατζιδάκι, γιατί θα ήταν ανεπίτρεπτη προσβολή στο πρόσωπό του. Μήτε όμως του πρέπει και η υποκριτική και βουβή σιωπή που ενθαρρύνει τη βολική για κάποιους λησμονιά ενός ανήσυχου και ενοχλητικού για αυτούς ανθρώπου, γιατί θα ήταν ανεπίτρεπτη προσβολή στη συνεί-

δησή μας.

Ποιός ήταν ο Μάνος Χατζιδάκις και τι γύρευε ανάμεσά μας; Ο καθένας έχει μια δική του άποψη, για τον καθένα ο Χατζιδάκις σημαίνει κάτι διαφορετικό. Όσο και αν επιχειρήσουμε ν' αθροίσουμε όμως όλες αυτές τις επιμέρους εικόνες, δεν πρόκειται να έχουμε ποτέ την πραγματική εικόνα του, γιατί αυτή είναι μυστική για κάθε άνθρωπο και αποκαλύπτεται μόνο στον ίδιο όταν περνάει τις πύλες... Και τί έκανε τέλος πάντων αυτός ο άνθρωπος, ώστε ν' αξίζει ν' ασχολούμαστε μαζί του; Πολιτικός δεν ήταν για να μας βελτιώσει τη ζωή, στρατιωτικός δεν ήταν για να μας οδηγήσει σε εθνικούς θριάμβους, επιστήμονας δεν ήταν για να μας προσφέρει καινούργιες ανακαλύψεις. Κι όμως ο Χατζιδάκις ήταν κάτι πολύ περισσότερο απ' όλους αυτούς: α) ο αποκαλυπτής, το άορατο χέρι που σηκώνει το πέπλο της καθημερινότητας και μας αποκαλύπτει καινούργιους κόσμους, μας αποκαλύπτει το ονειρώδες, το μαγικό, το μυστηριακό· β) ο διδάσκαλος του ίδιου βίου, αυτός που μας διδάξε χωρίς να μας διδάξει την έννοια και τη σημασία του ιδιωτικού, την τέχνη του ιδιωτείν· γ) ο μάρτυρας, αυτός που πρόσφερε μαρτυρία ζωής χωρίς την ανάγκη μαρτύρων· δ) ο ποιητής-ιεροφάντης, αυτός που

μας ξαναθύμισε 2500 χρόνια μετά ότι ποίηση και μουσική είναι αδιαχώριστα, αυτός που μας υπενθύμισε τη μυστηριακή προέλευση του τραγουδιού και τη μυσταγωγική του αποστολή. Η μεγαλύτερη όμως προσφορά του Χατζιδάκι είναι ότι διατήρησε τους εσωτερικούς πόρους μας ανοιχτούς. Με την έξοδό της από τον εμφύλιο πόλεμο, η Ελλάδα, ωσάν λιγούρης επαίτης, παραδόθηκε αμαχητί σ' έναν άκρατο υλισμό και ωφελιμισμό. Αν δε βρισκόμαστε σε χειρότερη κατάσταση απ' ό,τι ίσως θα 'πρεπε σήμερα, το οφείλουμε στη μουσική του Μάνου Χατζιδάκι, που διατήρησε τους πόρους μας ανοιχτούς στην ευαισθησία.

Μπορεί ο Μάνος Χατζιδάκις να μη βρίσκεται πια ανάμεσά μας, βρίσκεται όμως το έργο του, η μουσική του, στην οποία ενστάλαξε το απόσταγμα της ψυχής του. Έχουμε λοιπόν το ίχνος. Στο χέρι ή μάλλον στο αυτί μας είναι να το ακολουθήσουμε για να φτάσουμε στο «δράστη».

Γι' αυτό λοιπόν ας τον χαιρετήσουμε έτσι: «Αιωνία Σας η μνήμη αξιέραστε Μάνο Χατζιδάκι, αλλά και αιωνία Σας η λήθη, μια και στην περίπτωσή Σας μνήμη και λήθη αυτοαναιρούνται αυτοσυναιρούμενες σ' ένα παρόν δίχως παρελθόν και δίχως μέλλον».

27/7/94

